

ArticleHistory:

Received
21/10/2023
Accept
29/11/2023
**Available
online**
30/11/2023

Article Information

Article Type: Research Article

This article was checked by iThenticate.

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17121/ressjournal.3475>

EVALUATION OF MARDİN TREKKING TRAILS IN TERMS OF TOURISM

MARDİN DOĞA YÜRÜYÜŞ PARKURLARININ TURİZM AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

İbrahim Halil Yıldız¹
Ayşe Kızıldağ²
Aslan Çiçek³

Abstract

The aim of this study is to examine the activities carried out for trekking in order to increase the individual's awareness of the environment, the idea of protecting nature and the situation in terms of tourism, interview and on-site observation techniques were used as one of the qualitative research methods. In order to collect the data for the study, face-to-face interviews were conducted with the local partners of Mardin tourism and the managers of Mardin Provincial Directorate of Forestry. As a result of the interviews, despite the rich natural resources in Mardin province, there is no planning or state support to support hiking routes and the touristic demand is not at a sufficient level due to limited local knowledge and experience. This is due to transportation difficulties, infrastructure and superstructure deficiencies, lack of local guides, insufficient promotional activities, lack of awareness among local people, and the lack of complete hiking routes. Since the main problem related to hiking trails is the lack of a general source of information to accurately identify this situation and produce effective solutions, based on the data obtained as a result of analyzing good practices and experiences and research to identify the potential and needs of Mardin, the hiking trail planning process has been defined at different scales with different tools and the basic planning and design principles of hiking trails have been determined using a cross-scale approach. The proposed model addresses the principles of the process, which may vary depending on local dynamics, at two basic scales: regional and city. Our aim is to identify hiking trails that can be used for tourism in Mardin and to provide recommendations to encourage the use of these trails for tourism and recreation purposes and to protect their natural structure. Scale. Our aim is to determine the hiking trails that can be used for tourism in Mardin province and to provide suggestions for the use of these trails for tourism and recreation purposes and to protect their natural structure.

Keywords: Trekking, Parkour, Tourism, Mardin.

¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ibrahimyildiz121@hotmail.com, ORCID: 0009-0009-8484-9151

² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ayshe58@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-0613-3261

³ Öğretmen/Müdür, Milli Eğitim Bakanlığı, aslan_fb_83@hotmail.com, ORCID: 0009-0006-9227-4237

Özet

Bu çalışmanın amacı Mardin doğa yürüyüş parkurlarını turizm açısından değerlendirmektir. Araştırmada nitel araştırma modellerinden biri olan durum çalışması modeli kullanılmıştır. Çalışmanın verilerini toplamak amacıyla Mardin turizminin yerel ortaklarıyla ile Mardin orman il müdürlüğü yöneticileriyle yüz yüze görüşmeler yapılan görüşmeler sonucunda Mardin ilindeki zengin doğal kaynaklara rağmen, yürüyüş rotalarını destekleyecek herhangi bir planlama veya devlet desteği bulunmaması ve yereldeki bilgi ve deneyimin sınırlı olması nedeniyle turistik talep yeterli seviyede değildir. Bu durum, taşıma güçlükleri, altyapı ve üst yapı eksiklikleri, yerel rehber eksikliği, yetersiz tanıtım faaliyetleri, yerel halkın farkındalık eksikliği, eksiksiz yürüyüş rotalarının oluşturulmamış olması gibi sebepleri içermektedir. Yürüyüş parkurlarına ilişkin temel sorunun bu durumun doğru bir şekilde tanımlanması ve etkili çözümler üretebilmek için genel bir bilgi kaynağının bulunmamasından, güzel uygulamanın ve deneyimlerin analiz edilmesi ve Mardin'in potansiyelini ve ihtiyaçlarını belirlemek için yapılan araştırmalar sonucunda elde edilen verilere dayanarak, yürüyüş parkuru planlama süreci farklı ölçeklerde farklı araçlarla tanımlanmış ve ölçekler arası bir yaklaşım kullanılarak yürüyüş parkurlarının temel planlama ve tasarım prensipleri belirlenmiştir. Önerilen model, yerel dinamiklere bağlı olarak değişebilecek sürecin prensiplerini bölge ve şehir olmak üzere iki temel ölçekte ele almaktadır. Amacımız Mardin'deki turizm için kullanılabilir yürüyüş parkurlarını belirleyerek, bu parkurların turizm ve rekreasyon amaçlı kullanılmasını teşvik etmek ve doğal yapısını korumak için öneriler sunmaktır. Ölçekte ele alınmıştır. Mardin ilinde bulunan turizm amaçlı kullanılabilir yürüyüş parkurlarını belirleyerek, bu doğrultuda parkurların turizm ve rekreasyon el amaçlı kullanılmasına ve doğal yapısını korumaya yönelik öneriler getirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Doğa Yürüyüşü, Parkur, Turizm, Mardin.

GİRİŞ

Doğada, belirli bir zamanda ve belirli bir rotadan ilerleyerek bir noktadan diğerine ulaşma amacı güden tempolu sportif yürüyüşlere trekking denir. Bu yürüyüşlerde, belirlenen güzergâh boyunca ilerleyerek bir bitiş noktasına ulaşmaya çalışılır. Yolun belirlenmesi, hazır parkurların kullanılması veya yürüyüşçünün durumuna göre günlük olarak rotanın oluşturulması şeklinde yapılabilir. Elbette birkaç saatlik hiking parkurlarının dışında, besin, su, tempo, hava durumu gibi faktörlerin dikkate alınması gereken uzun süreli yürüyüşlere ise backpacking denir. Ülkemizde, çoğunlukla gruplar hâlinde gerçekleştirilen bu spor yürüyüşleri, aynı zamanda bireysel olarak da yapılabilecek bir etkinlik olarak da kabul edilebilir. Uzun süreli ve kamp ekipmanlarıyla desteklenen yürüyüşlere trekking, kısa süreli olanlara hiking ve zor koşullarda uzun süreli olanlara ise keşif gezileri (expedition) denir. (Baran ve Özogul, 2020; Doğançılı ve Tarakçıoğlu, 2018) Her sezon yapılan trekking, hava ve çevre koşullarına, rota uzunluğuna ve zorluk derecesine bağlı olarak farklı hazırlıklar gerektirebilir. Bu spor etkinliği, uygun ekipmanlarla birlikte su ve yeterli gıda alınarak gerçekleştirilir. Mola verilen saatler mevsime, rota zorluğuna ve güneşin/ayın konumuna göre belirlenir. Bu aktivitede iniş, tırmanış ve yürüyüş gibi zorlu bölümler bir bütün olarak gerçekleştirilir ve tecrübe kazanmak, etaplardaki zorluklara göre hareket etmek oldukça önemlidir. Trekking, doğa severlerin doğal güzellikleri keşfetmek ve bu deneyimi doğrudan yaşamak amacıyla yaptıkları kişisel ya da grup etkinliklerinden başlayarak, günümüzde ekonomik bir boyuta sahip olan alternatif turizm faaliyetleri arasında yer almaktadır. Bu rotalar, bölgesel, uluslararası veya yerel olabilir ve turistik açıdan önemli kaynaklar içerdiği için özellikle az gelişmiş bölgelerin ekonomik kalkınması açısından önemli bir rol oynamaktadır. (Kervankıran ve Çuhadar, 2014) Özellikle kültür rotalarında ilerleyen güzergâhlar boyunca birçok yerleşim bölgesi, antik kent tanıtımı ve benzeri noktaların geliştirilmesi ve kullanılması için önemli kaynaklar haline gelmektedir. Özellikle son yıllarda doğal alanların değerlenmesi, dünya çapında korunan bölgelere yapılan ziyaretlerin artması sonucunda artmaktadır (Balmford vd., 2015). Stresin azaltılması amacıyla çoğunlukla şehir yaşamından ve yoğun iş temposundan uzaklaşmak isteyenler için, hafta sonu gününbirlik veya şehre yakın parkurlarda yapılan doğa yürüyüşleri gibi organizasyonlar ve hatta bazen yabancı ülkelerde 2-3 haftalık turlar

şeklinde düzenlenen doğa yürüyüşü etkinlikleri, profesyonel bir rehber eşliğinde gerçekleştirilmektedir.

Trekking, engebeli ve düz arazilerde yapılan doğa yürüyüşlerine verilen genel bir isimdir. Trekking aynı zamanda yük hayvanlarıyla yapılan organize yürüyüşleri de kapsar. Günümüzde doğa yürüyüşlerine verilen genel bir isim haline gelmiştir. Trekking, doğa yürüyüşünde kullanılması gereken eşyaların taşındığı özel çantalarla gerçekleştirilir. Bu yürüyüşlerde yeme-içme malzemeleri, konaklama ekipmanları, giysiler gibi hayati malzemeler taşınır. Trekkingler, insanların şehir hayatından kaçarak doğada macera arayışıyla gerçekleştirdikleri kaçış hikayeleridir. Trekkingin çeşitleri arasında Dayhiking, Hiking ve Backpacking bulunur.

Turistlerin son zamanlarda artan ilgisi, doğal çevrelere, etkilenmemiş bölgelere ve kültürel miras alanlarına yönelmektedir. Birçok araştırmacıya göre, doğa turizmi memnuniyetini doğal çevre ile olan etkileşimden sağlamaktadır. Ayrıca, doğa turizmi aslında doğal ortamda gerçekleşen her türlü turizm etkinliğini içeren bir kavram olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, işletmeler daha geniş bir turist kitlesine ulaşabilmek için ürün çeşitlendirmesi yapıp kamu kaynaklarını ücretsiz olması sağlanmalı (Günlü, 2007). Ayrıca, yerel yönetimler ve ulusal turizm örgütlerinin desteğiyle alternatif turistik alanlar oluşturulmaktadır. Bu bağlamda, "turizm rotaları" veya "turizm güzergahları" gibi kavramlar önem kazanmaktadır (Kervankıran ve Çuhadar, 2014). Lourens 2007'de yaptığı çalışmada turizm rotalarının farklı etkinlik ve cazibe merkezlerini bir araya getirerek ürün ve hizmet geliştirmeyi teşvik ettiğini ve girişim fırsatlarını canlandırdığını ifade etmektedir (Lourens, 2007)

Son yıllarda, Turizm Bakanlığı alternatif turizmi teşvik etmek için, turizmi çeşitlendirmeyi, yıl boyunca yaygınlaşmasını ve ülkenin her köşesine yayılmasını desteklemektedir. Ayrıca, çevreye ve kültürel değerlere duyarlı turizm anlayışının benimsenmesini sağlamak ve yerel yönetimler ile halkın turizm kararlarına katılımını teşvik etmek için alternatif turizm projelerine öncelik verilmektedir. (Erdoğan, 2003) Sürdürülebilir turizm, dünya genelinde yaygınlaşan sürdürülebilir kalkınma felsefesinin bir parçasıdır. Turizm faaliyetlerinin doğal ve kültürel kaynaklara olan olumsuz etkileri ve bunun turizmin geleceğini tehdit ettiği fark edildikten sonra ortaya çıkan bir kavramdır. Turizmin çevresel etkilerini aza indirmek amacıyla, konaklama işletmelerinde çevre duyarlılığına yönelik çalışmalar yapılmaktadır (Nihan, 2019). Sürdürülebilir turizm, uzun vadeli kullanıma dayanan bir yaklaşımdır ve alternatif turizm, ekoturizm, sorumlu turizm, yeşil turizm, yumuşak turizm, özel ilgi turizmi ve doğa turizmi gibi farklı isimlerle adlandırılan turizm türlerini içermektedir. Bu türlerin temel içeriği hemen hemen aynıdır, ancak farklı zamanlarda farklı isimlerle anılmışlardır. Mardin, Türkiye'nin kültür turizmi açısından büyük bir öneme sahip olan bir ildir. Mardin'in güzelliklerine göz atıldığında, Güneydoğu'nun en önemli şehirlerinden biri olduğu açıkça görülebilir. Farklı dini inançlara mensup insanların bulunması ve sanatsal açıdan zengin tarihi mekânların varlığı (camiler, türbeler, kiliseler, manastırlar gibi farklı inançlara ait ibadet yerleri), Mardin'in önemini artıran belirleyici faktörlerdir (Alioğlu, 2000). Mardin ilinin tarihsel geçmişi, farklı medeniyetlere ev sahipliği yapması nedeniyle çeşitli kültürel özelliklerin ve zenginliklerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bununla birlikte, Mardin ilinin doğal güzellikleri turizm açısından yeterli ilgiyi görmemiştir.

Günümüzde, insanların zihinsel faaliyetlerine dayalı üretim, bedensel üretime göre daha fazla önem kazanmıştır ve teknolojik makineler, birçok işi yerine getirebilecek duruma gelmiştir. Kentleşme, insanların doğadan koparak uzaklaşmalarına da neden olan önemli bir etkiye sahiptir (Hüsnü, 1994). Bu hızlı ve yoğun yaşam tarzı, insanların biyolojik yapılarına uygun olmayan bir durumdur. Bu nedenle, kentleşme insanlar üzerinde olumsuz etkiler yaratırken, insanların doğal yaşamın huzur ve sakinlik ihtiyacını artırdığı düşünülmektedir. Özellikle uzun süre kentlerde yaşamış insanların doğada vakit geçirme istekleri artmaktadır. Hatta insanlar, bu isteği hızlı bir şekilde karşılamak için yaşadıkları şehirlerde, hobi amaçlı bahçeler, yeşil alanlar ve parklar gibi "yapay doğal alanlar" oluşturarak içlerindeki doğaya dönme arzusunu tatmin etmeye çalışmaktadır. Şehirleşmenin etkileriyle birlikte, çalışma koşullarındaki ve iş yapısındaki değişikliklerden dolayı, insanların dinlenme ve boş zaman değerlendirme talepleri de değişime uğramıştır.

Günümüzde, insanların sadece doğada bulunmaya yönelik serbest zaman etkinliklerinin yenilenme ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olmadığı, bu yüzden doğal alanlarda çeşitli etkinliklere katılım taleplerinin ortaya çıktığı düşünülmektedir. Başlangıçta bireysel ve sınırlı bir aktivite olan turizm, özellikle endüstrileşme, kentleşme ve teknolojik gelişmelerin etkisiyle kitlesel bir yapı haline gelmiştir. Turizm sektörü, bir ülkenin ekonomik büyümesi ve kalkınması için önemli bir kaynak haline gelmiştir. Bir ülkenin turizm potansiyeli ve cazibesi, yabancı yatırımları ve gelirleri artırabilir (Karasu, 2013). Turizm etkinliklerinin, sosyo-kültürel, çevresel, tarih ve ekonomik alandaki etkiler dikkate alınmadan gerçekleştirildiğinde, bütün turizm ürünleri olumsuz sonuçlara neden olabilir. Kitle turizminin olumsuz etkilerinin kökeni de bu faktörlerle alakalıdır. Bu turizm türüne olan büyük ilgi ve kaynakların sınırlarının aşırı kullanımı, bu türün olumsuz sonuçlara neden olmasına yol açar. Bu çerçevede, doğa yürüyüşü tabanlı etkinliklerin geliştirildiği bu araştırmanın kapsamında, sürdürülebilir bir yaklaşım benimsenmeli ve bölgeye olan talebin artmasıyla birlikte kaynakların kontrolsüz tüketimi engellenmelidir. Doğa yürüyüşü, insanların doğal ortamda zaman geçirmelerine imkân sağlarken, aynı zamanda spor yapma, farklı kültürleri keşfetme, egzotik yerleri ziyaret etme, tarihi ve arkeolojik mekânlara erişme, doğal yaşamı gözlemleme, sosyal etkileşimlerde bulunma, psikolojik rahatlama, sağlık ve kondisyon kazanma gibi fırsatlar sunmaktadır. Doğa yürüyüşleri, diğer doğa etkinliklerinden ayrılarak, herhangi özel bir yetenek veya teknik malzeme gerektirmeden ve toplumun her kesimine hitap edebilen bir turistik ve rekreasyonel faaliyettir (Uğurlu, 2005). Bu sebeple, doğa yürüyüşleri büyük talep gören bir etkinlik olarak öne çıkar.

İçinde bulunduğumuz dönemde insanların sadece doğada vakit geçirme amacıyla gerçekleştirdikleri etkinlikler, yenilenme gereksinimini karşılamak için yeterli olmadığı için, doğal alanlarda çeşitli etkinliklere katılım talepleri ortaya çıkmaktadır. Kırsal kalkınmanın bir aracı olan kırsal turizm aktiviteleri arasında yer alan doğa yürüyüşünün son yıllarda artan katılımına paralel olarak, Türkiye 'dede de artış olduğu göz önünde bulundurulduğunda, rotanın doğru tasarımı, uygulamaları ve yönetimi kırsal alanı turizm baskısından ve doğayı ziyaretçilerin olumsuz etkilerinden korumaktadır. Turizm kaynaklarının tüketilmeden, kirletilmeden ve tahrip edilmeden gelecek nesillerde aktarılmasıdır (Tetik, 2012). Aynı zamanda, doğanın, doğal kaynakların ve tarihi-kültürel değerlerin korunmasına olanak sağlarken, doğal alanların sürdürülebilir kalkınmasına yardımcı olmaktadır (Güleç, 1992). Böylelikle kırsalın değerleri ve kaynakları korunarak, turizm bu alanların bir parçası olarak geliştirilecektir. Mardin'in doğal cazibeleri, mimarisi, kültürel yapıları ve değerleri açısından uluslararası düzeyde ilgi çektiği, ancak yatırım ve tanıtım eksikliği nedeniyle gerekli ilgiyi göremediği ifade edilmektedir. Farklı branş ve meslek gruplarında spor ile uğraşan sporcuların görüşleri ile sınırlıdır.

Bu çalışmada, Mardin'de rekreasyonel faaliyetlerde bulunan kişilerin Mardin turizmi ve yürüyüş parkurlarının turizm açısından incelenmesi ve değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla, farklı meslek gruplarından Mardin'de doğa yürüyüşü yapan insanların görüşleri alınmıştır. Bu çalışmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlar ele alınmıştır.

1. Mardin yürüyüş parkurları turizm açısından nasıl değerlendirilmektedir?
2. Mardin yürüyüş parkurlarının turizme katkısını ne şekildedir?
3. Mardin'in tarihi değerinin yürüyüş parkurlarına etkisi var mıdır?
4. Mardin yürüyüş parkurlarının hangi açıdan çekicilik unsuru vardır?

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın yöntemi, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması, verilerin analizi ile verilerin geçerlilik ve güvenilirliği ele alınmıştır.

Araştırma Modeli

Bu çalışmada duyguları, düşünceleri ve olayları gerçekçi ve kapsamlı bir şekilde ortaya koymayı amaçlayan nitel bir araştırma modeli olan durum çalışması modeli kullanılmıştır (Şimşek ve Yıldırım, 1999). Durum çalışmaları, gerçek dünyadaki olayların ne olduğunu anlamak için ayrıntılı bir şekilde incelenerek ve bilgilerin sistematik bir şekilde toplanarak

kullanılan bir yöntemdir. Bu çalışmalar, gerçek dünyada meydana gelen olaylara ilişkin sorulara yanıt bulmak amacıyla yapılmaktadır (Merriam, 2013).

Çalışma Grubu

Mardin yürüyüş yollarının turizm açısından önemine ilişkin yürüyüş sporları yapan sporcuların görüşlerinin değerlendirilmesi amacıyla Mardin’de doğa yürüyüş sporuyla ilgilenen 21 sporcu çalışma grubunu oluşturmaktadır. Çalışma grubunu Mardin’de yaşayan sporculardan oluşturmanın sebebi, sporcuların Mardin ilini sosyal ve kültürel açıdan daha iyi tanımaları, bölgenin doğasına ve sosyoekonomik özelliklerine hâkim olmalarıdır.

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Veriler

Cinsiyet		Öğrenim Durumu			Yaş Aralığı	
Kadın	Erkek	Lisans	Lisansüstü	30 Yıl ve Altı	31-40 Yıl	41 Yıl ve Üstü
10	11	19	2	9	7	5

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya 10 kadın 11 erkek olmak üzere toplam 21 kişi katılmıştır araştırmaya katılan sporcuların 19’u lisans düzeyinde 2’si yüksek lisans düzeyindedir ve sporcuların 9’u 30 ve altı yaş aralığında 7’si 31-40 Yaş aralığında 5’i 41 ve üstü yaş aralığına sahip olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada, veri toplama sürecinde, araştırmacı tarafından özel olarak tasarlanmış bir yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu, beş adet açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Soruların oluşturulmasında, öncelikle ilgili alanda yapılan yazın taraması gerçekleştirilmiş ve daha sonra spor uzmanlarından görüş alınmıştır. Ayrıca, sporcuların demografik verilerini incelemek amacıyla, cinsiyet, mezuniyet ve yaş gibi konuları içeren sorular da görüşme formunda yer almaktadır. Soruların oluşturulmasının ardından, yarı yapılandırılmış görüşme formuna son şekli verilmiştir. Böylelikle, görüşme formu toplanacak verilere yönelik etkili ve kapsamlı bir şekilde kullanılmıştır.

1. Mardin yürüyüş parkurları hakkında ne düşünüyorsunuz? Sizce Mardin yürüyüş parkurları için uygun bir il midir?
2. Mardin yürüyüş parkurları turizm açısından şehre katkıları olduğunu düşünüyor musunuz? Katkıları varsa bunlar nelerdir?
3. Mardin yürüyüş parkurlarının turizm açısından önemli olduğunu düşünüyor musunuz? Lütfen açıklayınız?
4. Mardin tarihi değerlerinin yürüyüş parkurlarını etkilemekte midir? Bu etkileri sebepleriyle açıklayınız?
5. Mardin yürüyüş parkurlarının sporcular açısından bir çekicilik unsuru olduğunu düşünüyor musunuz? Lütfen açıklayınız?

Verilerin Toplanması

Mardin'deki sporcularla yapılan yüz yüze görüşmeler, araştırmanın verilerini toplamak için önemli bir adımdır. Görüşme süreci aşağıdaki adımları içermiş ve sporcuların araştırmaya gönüllü katılımına dayalı olduğu açıklanmıştır:

Açıklamaların Yapılması: Görüşme öncesinde, sporculara araştırmanın amacı ve yöntemi hakkında gerekli açıklamalar yapılmıştır. Bu açıklamalar, sporculara ne tür bilgilerin toplanacağı, verilerin nasıl kullanılacağı ve gizlilik ve anonimlik prensipleri gibi konuları içermiştir.

Gönüllü Katılım: Sporculara, araştırmaya katılmalarının tamamen gönüllü olduğu vurgulanmıştır. Katılımın zorunlu olmadığı ve sporcuların isteğe bağlı olarak görüşmeye katılma veya katılmama hakkına sahip oldukları belirtilmiştir.

Görüşme Formunun Sunumu: Sporculara, araştırma için hazırlanan görüşme formu kâğıt olarak sunulmuştur. Bu form, araştırma amaçlarına yönelik sorular içermektedir ve sporcuların görüş ve deneyimlerini paylaşmalarını sağlamaktadır.

Ankete Katılım: Sporcular, kendilerine sunulan görüşme formunu doldurarak ankete katılmışlardır. Formda yer alan soruları yanıtlamış, düşüncelerini ifade etmiş ve gerektiğinde soruların anlamını veya takıldıkları noktaları açıklamaları istenmiştir.

Yardımcı Olma ve Açıklama: Görüşme sürecinde, sporcuların herhangi bir sorunla karşılaşmaları durumunda araştırmacılar tarafından yardımcı olunmuş ve takıldıkları noktaların açıklanması sağlanmıştır. Sporcuların tam ve anlamlı yanıtlar vermesi için gereken desteği sağlamak önemli bir adımdır.

Yüz yüze görüşmeler, araştırmanın saha çalışmasının bir parçasıdır ve sporcuların katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Bu süreç, araştırmanın doğru ve güvenilir verilere dayanmasını sağlamak amacıyla titizlikle yürütülmüştür.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada, yürüyüş parkurları ve Mardin turizminin önemine ilişkin görüşlerin değerlendirilmesini amaçlayan bir araştırma yapılmıştır. Yüz yüze yapılan görüşmeler, açık uçlu sorulara verilen yanıtlar incelenerek kaydedilmiş ve ardından bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Araştırmacı, bu kayıtları metne dökerek çözümlenmiştir. Kaynak kişilerden elde edilen verilerin analizinde ve açık uçlu soruların değerlendirilmesinde içerik analizi yaklaşımı kullanılmıştır. Bu analiz yöntemiyle, araştırmacı tarafından çalışmadan elde edilen veriler incelenerek kodlar tanımlanmış ve bu kodlar belirli temalar altında gruplandırılmıştır. Görüşme formunda, katılımcılardan belirli bir bilgi istenmediği için her sporcu için "Sporcu" kelimesi ve bir sayı (S1, S2, S3 vb.) içeren bir kod verilmiş ve ardından analizler yapılmıştır. Özdaş ve Çakmak'a (2018) göre araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği için yapılan önlemler şunlardır:

- Araştırma sürecinde ve sonrasında, konuyla ilgili uzmanlardan görüşler alınmıştır.
- Tema ve kodlar oluşturulurken, çeşitli araştırmacıların fikirleri dikkate alınmıştır.
- Sonuçlar, sporcuların direkt olarak ifade ettikleri görüşlere dayandırılarak sunulmuştur.
- Sporcuların görüşlerinden derlenen forumlar, dijital ortamda saklanmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, sporcuların ankete verdikleri cevaplar analiz edilerek Mardin'in turizm açısından önemine dair yürüyüş parkurlarıyla ilgili sonuçlar sunulmaktadır. Ankete katılan sporcuların görüşleri ve değerlendirmeleri, Mardin'in turistik potansiyelini artırmada yürüyüş parkurlarının rolünü ortaya koymaktadır. Bu bölümde, yürüyüş parkurlarının Mardin'in turizm cazibesine katkı sağlama potansiyeli ve önemi daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmaktadır. Görüşme formuna göre, sporcuların büyük çoğunluğu Mardin'in turizm açısından önemli bir potansiyele sahip olduğunu düşünmektedir. Bu potansiyele artırmak için yürüyüş parkurlarının etkili bir araç olduğu belirtilmektedir. Sporcular, Mardin'in doğal ve tarihi güzelliklerini keşfetmek için yürüyüş parkurlarını tercih ettiklerini ifade etmektedir. Yürüyüş parkurlarının Mardin'in turistik cazibesine katkı sağlama potansiyeli de araştırma sonuçlarıyla desteklenmektedir. Ankete katılan sporcular, yürüyüş parkurlarının Mardin'in doğal ve tarihi zenginliklerini keşfetmek isteyen turistler için önemli bir çekim noktası olduğunu düşünmektedir. Ayrıca, yürüyüş parkurlarının Mardin'in kültürel mirasını koruma ve tanıtmaya açısından da önemli bir rol oynayabileceği belirtilmektedir. Sporcuların görüşleri ve değerlendirmeleri, yürüyüş parkurlarının Mardin'in turizm açısından önemini vurgulamaktadır. Ayrıca, yürüyüş parkurlarının doğal ve tarihi güzellikleri koruma ve sürdürülebilir turizm yaklaşımlarına katkı sağlama potansiyeli bulunmaktadır (Arslan, 2003).

Mardin Yürüyüş Parkurlarının Turizm Açısından Değerlendirilmesine İlişkin Görüşler

Katılımcılara "Mardin yürüyüş parkurları hakkında ne düşünüyorsunuz? Sizce Mardin yürüyüş parkurları için uygun bir il midir?" alt amaca ilişkin görüşleri Tablo 1'de temalar ve kodlar hâlinde sunulmuştur.

Tablo 2. Turizm Açısından Değerlendirilmeye Yönelik Tema ve Kodlar

Tema	Kodlar	f
Tarihi bir şehir olması	Artuklu döneminden kalma tarihi ve kültürel bir şehir olması (S1, S13, S21) birçok tarihi yapısı olması(S2), farklı medeniyetlere ev sahipliği yapması (S19, S20, S3, S4, S5)	9
Özgün olması	Özgünlüğünü koruması (S6, S7, S11, S12) Başkalarına benzememesi (S14, S15, S16,17)	8
Doğal bitki örtüsü	Farklı bir bitki örtüsüne sahip olması (S8, S9, S10, S19, S20)	5
Yaşam biçimi	Kültürel yaşamdaki izler (S18, S11, S19, S20, S5)	5
Toplam		27

Tablo 2’de yer alan katılımcıların Mardin ilinin Yürüyüş Parkurlarına İlişkin Görüşleri Tarihi şehir olması (f=9) Özgün olması(f=8) Doğal bitki örtüsü(f=5) Yaşam Biçimi (f=5) temalarının ortaya çıktığı görülmektedir. Katılımcıların Mardin ilindeki yürüyüş parkurları hakkındaki düşüncelerinin bazıları doğrudan ifade edilerek sunulmuştur.

“Mardin şehri tarihi ve mimarisi ile günümüzde önemli bir konumda bulunmaktadır. Bundan dolayı tarihi ve kültürel şehirler arasında yerini almıştır.” (S1)

“Evet, tarihi buluyorum çünkü çok eski dönemlere ait yapıları bünyesinde barındırıyor.” (S13)

“Bence Mardin gerçek anlamda bir tarihe sahip, kendine özgü yapıları başka bir şehirde bulamazsınız.” (S21)

“Mardin tarihi bir şehir olduğunu düşünüyorum geçmişten gelen güzelliğini halen sürdürüyor.” (S19)

“Çok kültürlü olduğu için bu yönüyle onu tarihi zenginliğe büründürüyor.” (S20)

Mardin Yürüyüş Parkurlarının Turizme Katkısına İlişkin Görüşler

Katılımcıların “Mardin yürüyüş parkurlarının turizme katkısını olduğunu düşünüyor musunuz? Katkıları var diyorsanız, bunlar nelerdir?” alt amacı hakkındaki görüşleri Tablo 3’te temalar ve kodlar hâlinde sunulmuştur.

Tablo 3. Turizme Katkıya Yönelik Tema ve Kodlar

Tema	Kodlar	f
Kültür açısından	Farklı kültürlerle ev sahipliği yaptığı (S1, S2, S4, S19, S20)	5
Görsel açıdan	Göze güzel bir görüntü sunması (S9, S10, S19, S20)	4
Mimari özellikleri	Özgün bir mimariye sahip olması (S19, S20, S5, S6, S8)	5
Ekonomik	Sporcuların ilgisini çekiyor (S8, S9, S10, S17, S18, S21), Katkı sunuyor (S14, S15, S16, S17)	10
Toplam		24

Tablo 3’te yer alan katılımcıların Mardin yürüyüş parkurlarının turizme katkısı ile ilişkin görüşleri incelendiğinde kültür açısından (f=5), görsel açıdan (f=4), mimari özellikleri (f=5) ekonomik (f=10) temalarının ortaya çıktığı görülmektedir. Katılımcıların Mardin yürüyüş parkurlarının turizme katkısına ilişkin görüşlerinden bazıları doğrudan aktarım yapılarak aşağıda sunulmuştur:

“Tarihi şehirleri hem spor yapıp görmek hem de eski tarihe özlem ve merak sporcuların ilgisini çekiyor.” (S4)

“Eski yapılar sporculara görsel bir güzellik sunduğu için sporcuların o güzergâhları kullanma isteklerini artırıyor.” (S10)

“Mimarinin güzelliğinden dolayı sporcuları kendine çekiyor.” (S19)

“Ekonomik katkı sunuyor farklı kültürlerin olması sosyalleşmeyi de sağlıyor.” (S14)

Mardin'in Tarihi Değerinin Yürüyüş Parkurlarına Etkisine İlişkin Görüşler

Katılımcıların “ Mardin tarihi değerlerinin yürüyüş parkurları açısından önemi ve katkılarının olduğunu düşünüyor musunuz, lütfen açıklar mısınız? Alt amacı hakkındaki görüşleri Tablo 4’te ve kodlar hâlinde sunulmuştur.

Tablo 4. Tarihi Değerinin Yürüyüş Parkurlarına Etkisine Yönelik Tema ve Kodlar

Tema	Kodlar	f
Kültür açısından	Farklı kültürlerle ev sahipliği yaptığı (S1, S2, S4, S19, S20)	5
Görsel açıdan	Göze güzel bir görüntü sunması (S9, S10, S19, S20)	4
Mimari özellikleri	Özgün bir mimariye sahip olması (S19, S20, S5, S6, S8)	5
Ekonomik	Sporcuların ilgisini çekiyor (S8, S9, S10, S17, S18, S21) Maddi katkı sunuyor (S14, S15, S16, S17)	10
Toplam		24

Tablo 4’te yer alan katılımcıların Mardin tarihi değerlerinin yürüyüş parkurları açısından katkılarına ilişkin görüşler incelendiğinde kültür açısından (f=19) görsel açıdan (f=9) mimari özellikleri (f=6), ekonomik (f=17) temalarının ortaya çıktığı görülmektedir. Katılımcıların Mardin tarihi değerlerinin yürüyüş parkurları açısından katkılarına ilişkin görüşlerinden bazıları doğrudan aktarım yapılarak aşağıda sunulmuştur:

“Mardin tarihi değeriyle farklı kültür özellikleri sayesinde farklı bir yürüyüş deneyimi sunar.” (S19).

“Görsel olarak kendine has güzelliği sayesinde sporcuyla kendine bağlar.” (S9)

“Doğal mimari yapısı ve doğal patikaların özgün yapısının değişmemesi şehrin doğallığını gözler önüne seriyor.” (S6)

“Diğer şehirlerle kıyaslandığı zaman ekonomik bir şehir olması sporcuların burayı tercih etmeleri ve şehre ekonomik bir katkı sunuyor.” (S17)

Mardin Yürüyüş Parkurlarının Çekicilik Unsuruna İlişkin Görüşler

Katılımcıların Mardin yürüyüş parkurlarının hangi açıdan çekicilik unsuru olduğunu düşünüyorsunuz, neden?” alt amacı hakkındaki görüşleri Tablo 5’te temalar ve kodlar hâlinde sunulmuştur.

Tablo 5. Çekici Unsurlara Yönelik Tema ve Kodlar

Tema	Kodlar	f
Kullanımda devamlılık	Farklı kültürlerle ev sahipliği yaptığı (S1, S4, S20)	3
Yürüyüş yolları durumu	Göze güzel bir görüntü sunması (S11, S, S5, S21)	4
Yolların özellikleri	Yürüyüş yolların yapısı (S8, S11, S7, S6, S9, S6, S3, S8)	8
Sporcu sayısı	Parkura katılım miktarı (S13, S12, S10, S14, S15, S16, S17, S18, S21)	10
Toplam		25

Tablo 5’te yer alan sporcuların Mardin ‘in yürüyüş parkurlarının hangi açıdan çekicilik unsurunun olduğu ile ilgili düşünceleri incelendiğinde (f=1) parkura sporcu katılım sayısı (f=4) temalarının ortaya çıktığı görülüyor.

“Yürüyüş sporuna ilgi duyan herkes Mardin’in çekiciliği de işin içine katıldığı zaman turizm açısından cazibe haline gelir.” (S13)

“Mardin’e son zamanlarda gelen sporcuların yoğunluğundan anlaşılıyor.” (S12)

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Mardin ili ve Mardin yürüyüş parkurlarının turizm açısından incelenip değerlendirildiği bu araştırma sonucunda, Mardin de sporla uğraşan kişilerin algılarına göre şu sonuçlar elde edilmiştir: Mardin'in tarihi değeri ve farklı kültür özellikleri, benzersiz bir yürüyüş deneyimi sunarak sporcuları etkiliyor. Mardin'in görsel olarak çekici güzelliği, sporcuları kendine

çekiyor ve bağıllık oluşturuyor. Mardin'in doğal mimari yapısı ve doğal patikaları, şehrin doğallığını ve özgünlüğünü koruyarak ön plana çıkarıyor. Diğer şehirlere kıyasla ekonomik açıdan avantajlı olması, sporcuların Mardin'i tercih etmelerine ve şehre ekonomik katkı sağlamalarına olanak tanıyor. Mardin yürüyüş parkurlarının turizme katkısıyla ilgili görüşler incelendiğinde, sporcuların hem spor yapabilecekleri tarihi şehirleri görmek hem de geçmişe duydukları özlem ve merakla ilgilenmeleri dikkat çekiyor. Eski yapıların sporculara görsel bir güzellik sunması, sporcuların bu güzergahları tercih etme isteklerini artırıyor. Mardin'in farklı kültürlerle ev sahipliği yapması, sosyalleşmeyi teşvik ediyor ve turizme ek katkı sağlıyor. Tablo 3 'te yer alan katılımcıların Mardin tarihi değerlerinin yürüyüş parkurları açısından katkılarına ilişkin görüşler incelendiğinde Mardin tarihi değeriyle farklı kültür özellikleri sayesinde farklı bir yürüyüş deneyimi sunar. "Görsel olarak kendine has güzelliği sayesinde sporcuyla kendine bağlar. "Doğal mimari yapısı ve doğal patikaların özgün yapısının değişmemesi şehrin doğallığını gözler önüne seriyor. Diğer şehirlerle kıyaslandığı zaman ekonomik bir şehir olması sporcuların burayı tercih etmeleri ve şehre ekonomik bir katkı sunuyor. Son yıllarda turizm anlayışında meydana gelen değişiklikler dikkate alındığında, farklı turistik potansiyele sahip bölgelerin çeşitli turizm ürünlerini sunması, yeni yaklaşımlar geliştirmesi ve bunları etkili bir şekilde uygulaması bir gereklilik haline gelmektedir. Kültür turizmine yönelik yerel turist hareketlerinin yoğun olduğu Mardin İli, doğal ve kültürel cazibeleriyle doğa turizmi açısından da önemli bir bölgedir. Doğa turizminin sürdürülebilir bir şekilde gelişmesi için, bölgenin bu cazibelerinin planlı bir şekilde turizme sunulması gerekmektedir. Mardin'in rota önerileri doğa turizminde planlı ve kontrollü bir şekilde uygulanması için, kamu kurumları, işletmeler ve yerel halktan beklentiler aşağıda belirtilmiştir: Doğa turizmiyle ilgili kurallar ve standartlar geliştirilmeli ve ekoturizmin fiziksel ve kültürel çevreye etkilerini denetleyen yasalar oluşturulmalıdır. Doğa turizmi merkezlerine yapılacak yatırımlar, bölgenin taşıma kapasitesi dikkate alınarak gerçekleştirilmelidir. Ekoturizm faaliyetleri milli parklar, doğal koruma bölgelerinde, ilgili bakanlık ve kurumların belirlediği kurallara tam bir itaat etmek gerekmektedir. Kamp yapılması yasaklanmış veya sınırlı bölgelerde ekoturizm faaliyetleri kurallara uygun olarak gerçekleştirilmelidir. Ekoturizm uygulamalarında doğa ve dağ rehberliği uzmanları kullanılmalıdır. Ayrıca turistler ekoturizm konusunda yeterli bilgiye sahip değillerse, eğitimler sağlanmalıdır. Bu konuda yerel yönetimlerin yapması gerekenler şunlardır: Yöre halkının yerel ve kültürel miraslarını tanıması ve bu değerleri geliştirmesi için eğitimler düzenlenmelidir. Bu durumu değerlendirdiğimizde, turizmin sadece çevreye etkisi olan bir faktör olmadığı, aynı şekilde çevrenin de turizmden etkilendiği anlaşılmaktadır (Dal ve Baysan, 2007). Kültürel ve doğal mirasın korunması için, yerel halkın desteği önemlidir ve göz ardı edilemez. Kırsal bölgelerde yetişen meyve ve sebzeler ile bunlardan yapılan ürünler, doğa turizm bölgelerinde yer alan yerel halk için bir gelir kaynağı olabilir; bu nedenle bu ürünlerin pazarlanması, belirli bir program dâhilinde gerçekleştirilmelidir. Doğa yürüyüşü turizmi, Mardin gibi bir yerde geliştirilmesi gereken alternatif bir turizm çeşididir. Kırsal alanlarda yürüyüş rotalarına yakın bölgelerde, doğaya ve kültürel dokuya uygun evler ve konaklama yerleri inşa edilebilir. Aynı zamanda doğal yaşam kültürüne ait köyler oluşturulabilir. Mardin'in doğa turizm potansiyeli, yerel festivalleri ve kültürel etkinlikleri medya aracılığıyla tanıtılmalı ve doğa turizm aktivitelerine yönelik etkili tanıtım ve pazarlama faaliyetleri gerçekleştirilmelidir. Mardin'de, yerel halk ve kamu yöneticilerinin birlikte çalışarak fayda sağlayabilecekleri alanlar için bir altyapı oluşturulmalıdır. Oluşturulan yürüyüş rotalarının işaretlenmesi, Türkiye genelinde çeşitli araştırmacılar tarafından hazırlanan alternatif doğa yürüyüş rotalarına dâhil edilebilir ve gelecekte farklı yürüyüş rotalarının keşfi ile bu bölgenin turistik ürün çeşitliliği artırılabilir. Yeni ekoturizm rotalarının belirlenmesi, rotaların işaretlenmesi, belgelenmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması ile ilin turistik imajı değiştirilebilir, bölgeye gelen turist profili genişletilebilir ve turizmin bölgeye ve ülkeye sosyal, ekonomik ve çevresel katkıları artırılabilir. Mardin'in alternatif doğa turizm aktiviteleri için uygun bir güzergâh olduğunu göstermek amacıyla il genelinde yapılan bu çalışmadan sonra, her bir ilçe için daha detaylı araştırmalar yapılabilir. Diğer turizm türleri için de rota araştırmaları yapılmalıdır. Ayrıca, birkaç turizm türünün birleştirilerek farklı bir konsept vurgulanması da mümkündür, çünkü bu bölge, çeşitli turistik ürünler açısından oldukça zengindir.

KAYNAKLAR

- Alioğlu, E. F. (2000). Mardin Şehir Dokusu ve Evler. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayını.
- Arslan, Y. (2003). Erdek ve çevresinin ekoturizm açısından değerlendirilmesi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(13), 29-53
- Balmford, A., Green, J. M., Anderson, M., Beresford, J., Huang, C., Naidoo, R., ... & Manica, A. (2015). Walk on the wild side: estimating the global magnitude of visits to protected areas. PLoS biology, 13(2), e1002074.
- Baran Güçlütürk, G., & Özođul, G. (2020). Doğa yürüyüşlerinde rehberlik Uygulamaları. Editör) Altıntaş, V. ve Türkmendađ, Z.: Alternatif Turizmde Rehberlik Uygulamaları Güncel Yaklaşımlar, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Bayram, N. (2009). Sosyal Bilimlerde SPSS ile Veri Analizi. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Cemal, A. (2016). Sürdürülebilir turizmin başarı koşulları ve etkin bir turizm politikasının belirlenmesine etki eden etmenler. Ankara: Detay yayın.
- Çetinkaya, G. (2014). Doğa yürüyüşü parkurlarının turizm amaçlı değerlendirilmesi. Antalya: Doktora Tezi Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dal, N, & Baysan, S. (2007). Kuşadası'nda kıyı kullanımı ve turizmin mekânsal etkileri konusunda yerel halkın tutumları. Ege Coğrafya Dergisi, 16(1-2), 69-85.
- Erdoğan, N. (2003). Çevre (eko)turizm. Ankara: Erk.
- Gülez, S. (1992). An evaluation method for the determination of forest recreation potential. Doğa, Türk Tarım ve Ormancılık Dergisi, 16(1), 164-173.
- Günlü, E. (2007). Turizm sosyolojisi ve turistik tüketici davranışları. İzmir: Turhan Kitabevi.
- Hüsnü, E. (1994). Bilgi toplumu ve ekonomik gelişme. İzmir: Türk İş Bankası Yayını.
- Karasu, A. (2013). Türkiye'de İzlenen Turizm Politikaları: Mardin Turizmine Yansımaları. Düzce: Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm ve Otel İşletmeciliği Anabilim Dalı.
- Kervankıran ve Çuhadar. (2014). Üçüncü Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi. Disiplinlerarası turizm araştırmaları kongresi, (s. 576-589). Aydın.
- Lourens. (2007). The underpinnings for successful route tourism development in South Africa. Johannesburg: Doctoral dissertation, University of the Witwatersrand.
- Mardin İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2023, 05 01). Kültür Turizm Bakanlığı: <https://mardin.ktb.gov.tr/> adresinden alındı
- Merriam, S. B. (2013). Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber (3. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörü: S. Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Nihan, A. (2019). Kış Turizm Merkezlerinde Çevre Duyarlılığı, Yaklaşım ve çözümler; Palandöken otelleri örneği. Erzurum: Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi.
- Özdaş, F. ve Çakmak, M. (2018). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersine İlişkin Metaforik Alguları. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 7(4), 2747-2766.
- Şimşek ve Yıldırım. (1999). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tetik, N., 2012. Turist Rehberlerinin Ekoturizm Alanındaki Yeterlilikleri: Dođu Karadeniz Örneđi, Balıkesir.
- Uğurlu, A. (2005). Rekreatyonel amaçlı doğa sporlarının turizm'de kullanılması Antalya Köprülü Kanyon rafting uygulaması. Antalya: Master Thesis.
- Wikiloc. (2023, 05 01). Mardin (Türkiye) içindeki en iyi Doğa Yürüyüşü rotaları. Wikiloc: <https://tr.wikiloc.com> adresinden alındı